

טופס סילבוס

מבוא לניתוח יצירת אמנות – א

Introduction to Art Analysis - 1

סמסטר א' תשע"ח

2 ש"ס

סוג המסגרת: שיעור

שם המרצה: ד"ר נעמי מאירי-דן

דואר אלקטרוני: meiri@post.tau.ac.il

טלפון:

שעות קבלה:

לפי תאום מראש

תיאור הקורס

"לדעת לראות" (לאונרדו דה וינצ'י);

"ככל שאתה יודע יותר, אתה רואה יותר" (אלדוס האקסלי)

מטרת הקורס היא להקנות מיומנויות תיאור, ניתוח ופרשנות של דימויים חזותיים, בכלל, ושל יצירות אמנות, בפרט. אלו לצד אלו ייבחנו המרכיבים הצורניים והתכניים של הדימוי ושל היצירה, תוך עיון בהקשרים ובנסיבות שנוצרו בהם ונועדו אליהם. נוסף על כך, תינתן הדעת גם על מקומו של קורא (עצמאי) ועל מקומה של קריאה (ביקורתית או חלופית) שאינם מחויבים ל"כוונת המחבר". במלים אחרות, שיח "מודרניסטי" ושיח "פוסט-מודרניסטי" יוצגו הן כאופציות מנוגדות/ חלופיות הן ככאלו שניתן לשזור ביניהן לפיענוח רב רבדי של הדימוי/היצירה החזותית. במהלך הסמסטר ייבחנו האופנים השונים שבהם הצופה קולט מסרים חזותיים – ברמה החושית והתפיסית, כאחת, על מנת לאפשר לסטודנט לגבש לעצמו הבנה בתהליכי התבוננות, שתהא בסופו של דבר לא רק מושכלת ומלאה, אלא גם ביקורתית ובעלת פוטנציאל ליצירה עצמאית בשדה האדריכלות.

בין היתר יידונו הסוגיות הבאות:

- מהי אמנות? מה בין אמנות לאומנות? ומה בין אמנות טובה לאמנות שאינה טובה?

- תגובה חושית למרכיבים צורניים, דוגמת קו (ותנועה), צבע (ואור), תבנית וקומפוזיציה, והקשר האפשרי ביניהם לבין תכניו ומשמעויותיו של ההיגד החזותי;
- מלה ותמונה – על היחס המורכב בין המדיום הטקסטואלי למדיום החזותי;
- מקור ומקוריות – על הפנייה של היוצר לעבר ו/או לקיים לצורך העמדה של מסר חדש וייחודי;
- האני הפרטי והעולם הסובב – מה משמעותה של "שפה אישית" ו/או "קריאה אישית" (או כזו התלויה ב"קהילה פרשנית" מסוימת)? ומה מקומם של משתנים תרבותיים ובין-תרבותיים?

"The more you know, the more you see" (Aldous Huxley) – The aim of this course is to acquire skills of description, analysis and interpretation of works of art. Sensual data received in the eye and perceptual information processed in the brain will be examined in order to understand how and why we see and conceive visual messages, in general, and painting, sculpture and architecture, in particular.

דרישות הקורס

נוכחות,
השתתפות,
קריאה (הן במהלך הקורס הן לקראת הבחינה),
בחינה

מרכיבי הציון הסופי

בחינה (שבמסגרתה תיבדקנה גם מטלות הקריאה)

בחינה

בחינת רב ברירה, המבוססת על התבוננות בדימויים חזותיים. בחלק מן השאלות יתבקש הסטודנט לזהות את הדימוי ו/או לנמק את הבחירה שבחר.

נושאי הקורס (נתון לשינויים)

מבוא – חמש שאלות והמון תשובות אפשריות

1. מהי אמנות?
2. מה בין אמנות לאומנות (art vs. craft)? ומה הם גבולות הדיון? (על אמנות, תרבות חזותית ותקשורת חזותית)
3. מה בין אמנות טובה לאמנות שאינה טובה (ואפילו רעה)?
הדיון יכלול, בין היתר:
א. התייחסות לסוגיית זיקתה של האמנות למציאות הקיימת/ נראית

- ב. התייחסות למושגים "קיטש" ו"יצירת מופת" כמייצגים אפשריים של הקצוות
4. מדוע חשוב/ צריך ללמוד על אמנות?
5. ואיך עושים את זה?

"לדעת לראות" + "ככל שאתה יודע יותר, אתה רואה יותר"; האמנם?

1. על "מעגל התקשורת החזותית" ועל ההבדל שבין תגובה/ קליטה חושית לתגובה/ קליטה תפיסתית (או בין חישה לתפיסה)
2. על "מות המחבר" ועל קיומן של קהילות פרשניות

המרכיבים הצורניים של יצירת האמנות (ייבחר מדגם מייצג בלבד)

1. קו
2. צבע

המרכיבים התכניים של יצירת האמנות

1. תורת הסימנים (signs) והמודל הסמיוטי (Semiotics) – דנוטציה וקונוטציה
2. המודל האייקונוגרפי (Iconography) – על תהליך ההתבוננות: תיאור (השלב הקדם אייקונוגרפי), ניתוח (השלב האייקונוגרפי) ופירוש (השלב האייקונוולוגי)
3. על השימוש שהאמנות החזותית עושה במקורות חזותיים:
- א. סכימה אייקונוגרפית
- ב. סכימה סגנונית
- ג. יצירה בודדת
- ד. "מערך תרבותי" כולל

רשימת ספרות (נתון לשינויים)

- ר. בארת, "הרטוריקה של הדימוי" (1977) (תרגמה: א. פרידלנד), בתוך: ת. ליבס, מ. טלמון (עורכות), *תקשורת כתרבות*, מקראה, כרך א', *טלוויזיה כסביבה של תרבות היום-יום*, תל אביב: האוניברסיטה הפתוחה, 2003, עמ' 259-271 (חובה).
- מ. ברינקר, *אסתטיקה כתורת הביקורת – סוגיות ותחנות בתולדותיה*, תל אביב: ספריית "אוניברסיטה משודרת", 1982.
- א.ה. גומבריד, *קורות האמנות* (1972, 1950) (תרגמו: ח. עדיני, ח. קלעי) תל אביב: עם עובד, 1981.
- א. הנפלינג, "תכונות אסתטיות" (1992) (תרגמה: ק. פרלשטיין), בתוך: א. הנפלינג (עורך), *אסתטיקה: מבוא פילוסופי*, תל אביב: האוניברסיטה הפתוחה, 1999, עמ' 43-73.
- נ. מאירי-דן, "כשהאמנות הקנונית פוגשת את התרבות החזותית הפופולרית – בין מושאי מחקר

לשיטות מחקר", בתוך: ד. אריאלי-הורוביץ, א. ברטל, נ. מאירי-דן (עורכים), פרוטוקולאז'
2013: כותבים חזותי – מתודולוגיות בחקר התרבות החזותית, ירושלים: בצלאל, 2013, עמ'
246-206.

א. מישורי, תולדות האמנות: מבוא כללי, תל אביב: האוניברסיטה הפתוחה, 2000.
א. פאנופסקי, "איקונוגרפיה ואיקונוולוגיה: מבוא לחקר אמנות הרנסנס" (1939) (תרגום מאנגלית
ומאיטלקית: א. שטיר), המדרשה – כתב העת של בית הספר לאמנות, המכללה האקדמית בית
ברל, גיליון 12, 2009, עמ' 69-97.

ה. קרייטלר, ש. קרייטלר, מבוא לפסיכולוגיה של האמנויות (תרגום: מ. רון-בכר), תל אביב:
ספרית פועלים, 1980 (1972) (חובה, על פי הנחיות מדויקות שיינתנו במהלך הקורס).
מ. שפירו, "מלים ותמונות: על המילולי והסמלי באיור של טקסט" (תרגום: נ. מאירי-דן, י.
נמרודי-רבינוביץ), בתוך: מ. עומר (עורך), מאייר שפירו, מבחר מאמרים בתולדות האמנות, תל
אביב: אוניברסיטת תל אביב, 2003, עמ' 23-89.

J. Berger, *Ways of Seeing*, London: BBC & Penguin Books, 1972.

ובמיוחד פרק 3, שתרגום שלו מופיע ב: מוזה – רבעון לאמנות, 5 (יולי 2001), עמ' 40-48.

B. Fletcher, *History of Architecture*, Oxford: Architectural Press, 1998 (1896).

H.W. Janson, *History of Art*, New York: Abrahams, 1995 (1962).

P.M. Lester, *Visual Communication – Images with Messages*, Belmont: Wadsworth,
2000.

(חובה, על פי הנחיות מדויקות שיינתנו במהלך הקורס).

G. Rose, *Visual Methodologies – An Introduction to Researching with Visual
Materials*, London: Sage, 2012 (3rd Edition) pp. 19-40 ("Towards a Critical Visual
Methodology").

M. Sturken & L. Cartwright, *Practices of Looking – An Introduction to Visual
Culture*, New York: Oxford University Press, 2001.

(חובה, על פי הנחיות מדויקות שיינתנו במהלך הקורס).

J. Summerson, *The Classical Language of Architecture*, London: Thames & Hudson,
1995 (1963).

במהלך הסמסטר יועלו חלק מהחומרים לאתר הקורס ותינתן הנחייה לקריאה.